

Η ΜΕΤΑΝΟΙΑ

"Τόν υπόλοιπον χρόνον... ἐν μετανοία ἐκτελέσαι ..."
(28.2.2021)

Ένα από τα κυριότερα αιτήματα που απευθύνουμε στον Θεό κατά τη θεία Λειτουργία, όπως και σε όλες τις Ιερές Ακολουθίες, είναι η **μετάνοια και η συγχώρηση των αμαρτιών** μας. Η Εκκλησία μας καθιέρωσε τα αιτήματα αυτά στην κοινή λατρεία μας κατά το υπόδειγμα της Κυριακής προσευχής: "Πάτερ ἡμῶν... ἀφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν" (Ματθ. 6,9 & 12) (χάρισέ μας τα χρέη των αμαρτιών μας).

Τα αιτήματα της μετανοίας και συγχώρησης των αμαρτιών, εκφράζονται: με τον 50 (51) Ψαλμό, που διαβάζεται τουλάχιστον τέσσερις φορές την ημέρα· με ευχές και δεήσεις, όπως: "Τόν υπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐν εἰρήνῃ καί μετανοία ἐκτελέσαι παρά τοῦ Κυρίου αἰτήσώμεθα". "Ἐτι δεόμεθα ὑπέρ ...συχωρήσεως καί ἀφέσεως τῶν ἀμαρτιῶν..." και άλλα παρόμοια. Κατά δε την περίοδο αυτή του Τριωδίου, κατανύσσει την ψυχή μας ο ύμνος: "Τῆς μετανοίας ἀνοιξόν μου πύλας Ζωοδότα...", που ψάλλεται μετά τον 50ό (51) Ψαλμό, στον Ὁρθρο των Κυριακῶν.

Συχνά, λοιπόν, δεόμεθα προς τον Κύριο να μας χαρίσει μετάνοια. Ὅμως συμβαίνει το εξής: Ένας που ακούει τη λέξη μετάνοια, αν δεν έχει γνωρίσει τα ευεργετικά αποτελέσματά της, αισθάνεται θλίψη και σκέπτεται: Ὄχι! Μετάνοια! Να θυμηθῶ όλες τις βρωμιές της ζωῆς μου! Να μετανοήσω γι' αυτές και μετά να πρέπει να πάω στον Πνευματικό να τα φανερώσω όλα! Με τί κουράγιο! Πώς να αντέξω αυτή την ντροπή!

Μα, η μετάνοια και η εξομολόγηση δεν είναι καθόλου ντροπή. Ντροπή πρέπει να αισθάνεται ο άνθρωπος όταν αμαρτάνει, όχι όταν καθαρίζεται από τις ακαθαρσίες της αμαρτίας! Όταν μετανοεί ο άνθρωπος και εξομολογείται χαιρέται, γιατί καθαρίστηκε από την δυσώδη αμαρτία, θεραπεύτηκε από τις αρρώστιες της ψυχῆς, που τον έκαναν να υποφέρει, έχει πλέον το θάρρος να υψώσει τα μάτια του προς τον Θεό, με καθαρή συνείδηση.

Έλεγε ο σύγχρονός μας Άγιος Πορφύριος: "Η μετάνοια είναι το Μυστήριο της αγάπης του Θεού στον άνθρωπο. Με αυτό τον τέλειο τρόπο απαλλάσσεται ο άνθρωπος από το κακό. Πηγαίνουμε εξομολογούμαστε, αισθανόμαστε την συνδιαλλαγή μετά του Θεού, **έρχεται η χαρά μέσα μας**, φεύγει η ενοχή. Προχωρούμε προς την αθανασία, χωρίς καθόλου άγχος, χωρίς καθόλου φόβο. Στην Ορθοδοξία δεν υπάρχει αδιέξοδο, γιατί υπάρχει ο εξομολόγος που έχει τη χάρη να συγχωρεί!" (Βίος και Λόγοι σελ.400). Με λίγα λόγια: Είμαι αμαρτωλός, αδύναμος· μετανοώ, καταφεύγω στην ευσπλαχνία του Θεού Πατέρα, όπως ο άσωτος της Παραβολῆς του σημερινού Ευαγγελίου, εξομολογούμαι, γαληνεύω και απολαμβάνω ανέκφραστη ευτυχία.

Αλλά, μετά από αυτά γεννάται το ερώτημα:

Αφού είναι τόσο εύκολη η απαλλαγή από την αμαρτία με την μετάνοια, γιατί υπάρχουν άνθρωποι που μένουν με το βάρος των αμαρτιών τους, υποφέρουν και δεν μετανοούν;

Η Μετάνοια για να ενεργοποιηθεί, μας διδάσκουν οι Άγιοι Πατέρες, εξαρτάται από δύο παράγοντες. Από την ελεύθερη βούληση του ανθρώπου και από την ενέργεια του Θεού. Μόνος του ο άνθρωπος δεν μπορεί να κινηθεί προς μετάνοια. Ισχύει και για την περίπτωση αυτή ο λόγος του Κυρίου: "χωρίς Εμένα δεν μπορείτε τίποτε να κάνετε" μόνοι σας (Ιωάν.15,5). Επομένως και για να αξιωθούμε να αποκτήσουμε αυτό το μέγιστο αγαθό, τη μετάνοια, χρειαζόμαστε την Χάρη του Θεού. Αυτή η Χάρη θα μας ξυπνήσει, θα μας φέρει σε συναίσθηση της θλιβερής καταστάσεως μας και έτσι θα θελήσουμε να ενεργοποιήσουμε την μετάνοιά μας. Διότι, όπως γράφει ο Απόστολος Παύλος: "Ο ίδιος ο Θεός ενεργεί σε σας, ώστε και να θέλετε και να πράττετε, ό,τι είναι σύμφωνο με το λυτρωτικό Του σχέδιο" (Φιλιπ. 2,13).

Για να εγκύψει όμως ο Χριστός μέσα μας χρειάζεται να υπάρχουν κάποιες προϋποθέσεις. Οι προϋποθέσεις είναι η ταπείνωση, η αγάπη στον Χριστό και η προσευχή. Περιμένει ο Θεός τον άνθρωπο, σεβόμενος την ελευθερία του ανθρώπου, να του το ζητήσει ο άνθρωπος με τη θέλησή του. Γι' αυτό και στη κοινή λατρεία, όπως και όταν προσευχόμαστε στο σπίτι μας, τόσο συχνά ζητούμε από τον Κύριο να μας χαρίσει μετάνοια: "Τόν υπόλοιπον χρόνον της ζωής ημών εν ειρήνη και μετανοία εκτελέσαι παρά του Κυρίου αίτησώμεθα". και "Έπουράνιε βασιλευ... ημάς εν μετανοία και εξομολογήσει παράλαβε, ως αγαθός και φιλόανθρωπος".

Στο σημείο αυτό να προσέξουμε κάτι το πολύ σημαντικό, που υπονοούν οι δύο ανωτέρω δεήσεις: Μετάνοια δεν θα εκδηλώνουμε μόνον όταν, κατά καιρούς, αισθανόμαστε την ανάγκη να πάμε στον Πνευματικό να εξομολογηθούμε. Επειδή κάθε μέρα και κάθε στιγμή υπάρχει το ενδεχόμενο να αμαρτήσουμε, χρειάζεται να ζούμε συνεχώς στην κατάσταση της μετανοίας, ώστε να εξουδετερώνονται οι θανατηφόροι ιοί της αμαρτίας· η μετάνοια, δηλαδή, ενεργεί στην ψυχή μας, όπως ένα ιατρικό εμβόλιο με ισόβια αντίδραση, που μας προφυλάσσει από πνευματικές αναπηρίες ή και πνευματικό θάνατο, δηλαδή χωρισμό της ψυχής απο τον Θεό, την πηγή της ζωής.

Έτσι προετοιμασμένη η ψυχή του χριστιανού με την μετάνοια και την εξομολόγηση, ως κορυφαίο γεγονός, απολαμβάνει την ύψιστη δωρεά του Θεού: την θεία Κοινωνία του Αγίου Σώματος και Αίματος του Χριστού "εις χαράν, υγείαν και εύφροσύνην", "εις άφεσιν άμαρτιών και ζωήν την αιώνιον".

Είθε αδελφοί μου, να κατανοήσουμε την σπουδαιότητα που έχουν στη λατρεία μας οι δεήσεις για μετάνοια και άφεση αμαρτιών, και ιδιαίτερα κατά την θεία Λειτουργία. Αυτές οι δεήσεις να προσέχουμε να διαπερνούν και μέσα από την καρδιά του κάθε ενός μας, καθώς υψώνονται στον ουρανό. Και από εκεί ο Φιλάνθρωπος Κύριός μας θα

μας παρέχει τη Χάρη Του, ώστε να ζούμε πάντοτε με μετάνοια, και να απολαμβάνουμε συνεχώς τη χαρά και την ειρήνη και εδώ και στην αιωνιότητα. Αμήν.